

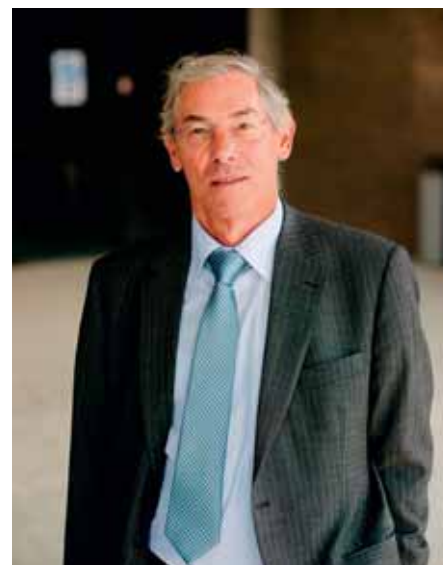
Wat bracht 10 jaar reorganisatie op?

Door het programmadecreet van 24 december 2004 werden de drinkwatermaatschappijen saneringsplichtig met het oog op een integrale benadering van de watercyclus met o.m., volgens de EU-kaderrichtlijn Water, een eengemaakte waterfactuur die de burger de volledige kost van drinkwater moet tonen, met inbegrip van het transport en de zuivering van het afvalwater. In een aangepaste omzendbrief en uitvoeringsbesluit contractaanpak (2005) werd afgestapt van een rigide benadering en werd gestreefd naar ecologische en sociaaleconomische optimalisatie. Het ecologische en economische toezicht werd uitgebreid met het oog op meer efficiëntie, effectiviteit en transparantie.

Alle Vlaamse steden en gemeenten werden in 2014 door Vlaro bevraagd om een zicht te krijgen op de resultaten van die hervorming. 37% van de gemeenten beheren hun riolering zelf, bij 60% is het beheer in handen van een intercommunale. Niettegenstaande 80% van de gemeenten van oordeel is dat de intercommunale voor 100% aansprakelijk is, zeggen ze allemaal “bezigt te zijn met riolering” op lokaal niveau.

Toch heeft 33% geen idee van het aantal aanwezige kilometers riolering in hun gemeente en 38% weet niet hoeveel kilometers er nog moeten aangelegd worden! Gemiddeld hebben gemeenten ongeveer 200 km riolering en in 20% van de gemeenten moet nog (gemiddeld) ongeveer 100 km aangelegd worden. 25% van de gemeenten geven minder dan 100.000 € per jaar uit aan exploitatie, onderhoud en herstelling van de riolering, terwijl dat voor 30% gemiddeld 200.000 € is en voor 3% zelfs meer dan 1.000.000 €. Voor aanleg en renovatie daarentegen geeft 40% minder uit dan 500.000 €, 25% besteedt tussen 1 en 5 miljoen € en 3% nog meer.

Het rioolbudget wordt in het merendeel van de gemeenten bepaald in functie van de prioriteiten van de bovenbouw (sleet van de verharding) en de subsidiemogelijkheden (VMM, GUP, Aquafin-projecten). Slechts in een minderheid van de

gemeenten wordt het renovatieplan gebaseerd op rioolinspectie of om de pollutie van het oppervlaktewater terug te dringen. 15% van de gemeenten voelt geen nood aan extra financiering voor rioolbeheer. Van de overige gemeenten vindt ongeveer de helft dat die middelen zouden moeten komen van een verhoging van de gemeentelijke saneringsbijdrage of van het invoeren van een vermijdbare hemelwaterheffing.

75% van de respondenten denkt dat de klimaatverandering impact zal hebben op het rioolstelsel, wat moet opgevangen worden door strengere ontwerpvoorschriften (code van goede praktijk), een aanpassing van de bovenbouw of grotere buffering.

Het resultaat van de hervorming is zowel positief als negatief. “Positief is dat er in veel gevallen ‘kritische massa’ is voor het rioolbeheer met de nodige kennis en ervaring. De schaalvergroting zou een financiële buffer kunnen opleveren, maar of dat gebeurt is zeer de vraag. Negatief is dat de gemeenten die het rioolbeheer uit handen gaven nog slechts een geringe betrokkenheid voelen met de riolering, terwijl eventuele problemen wel degelijk een impact hebben op de gemeente. Negatief is ook de steeds groter wordende schaarste aan financiële middelen voor de uitbouw, het onderhoud, de renovatie en het beheer van de riolering”, signaleert Vlaro-voorzitter Jean Berlamont.

De afhankelijkheid van VMM-subsidies of Aquafin- en AWV-projecten biedt op-

portunities, maar is duidelijk ook een beperking. De vernieuwing van de bovenbouw is vaker de trigger om rioolprojecten te starten dan de bezorgdheid om een goede kwaliteit van het oppervlaktewater. De bovenbouw kan in plaats van een probleem ook een deel van de oplossing zijn (tijdelijke berging, vertraging, infiltratie, ...).

“Als we terugblikken op de aangepaste omzendbrief en het uitvoeringsbesluit contractaanpak is er nog ruimte voor

implementatie: is een gefaseerde aanpak van rioolprojecten te overwegen (eerste prioriteit afvalwater opvangen)? Kunnen de procedures minder rigide zijn? Is er voldoende ruimte voor creativiteit van de ontwerpers, innovatie en ‘engineering’? Zou in dit verband een resultaatverbintenis niet meer aangewezen zijn dan een inspanningsverbintenis”, vraagt Jean Berlamont zich af.

Meer ‘efficiëntie’ en ‘effectiviteit’ van de investeringen is meer dan ooit nodig: we

moeten meer doen met minder, daarom moeten we het misschien anders doen. En wat transparantie betreft, moeten alle gemeentelijke bijdragen inderdaad naar de sanering van het oppervlaktewater gaan en blijft de verrekening van de maatschappelijke en ecologische kost van de afvoer van hemelwater van verharde oppervlakte via een vermijdbare hemelwaterheffing volgens het kosten-terugwinningsprincipe uit de kader-richtlijn Water een heikel punt.

Knelpunten voor een goed rioolbeleid

Er zijn heel wat knelpunten die een goed Vlaams rioolbeleid in de weg staan of moeilijk maken. Vlaro-directeur Wendy Francken legt de vinger op de wonde.

Klimaatverandering

Afgelopen zomer trokken regelmatig zware regenbuien over ons land en legden delen van het land plat. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de hevige zomeronweders extremer kunnen worden, maar dat er veel minder kleine regenbuien zullen voorkomen. Dit laatste zorgt voor een daling in de totale neerslaghoeveelheden in de zomer. Klimaatverandering zorgt dus voor twee soorten waterbeheerproblemen: enerzijds meer

kans op droogte en laagwaterproblemen, en anderzijds meer overstromingen, vooral rioleringsoverstromingen.

“Naast technologische oplossingen (bv. intelligente sturing van onze bergings- en afvoersystemen) moet meer aandacht gaan naar bronmaatregelen zoals opwaartse bergings- en infiltratievoorzieningen. Maximaal inzetten op opwaartse infiltratie (waar de ondergrond dit toelaat) laat toe om wateroverlast en verdroging gelijktijdig en efficiënt aan te

